

O té hvězdě Betlémské...

seriál
NEBE
nad Valašskem

Jedním z tradičních atributů Vánoc je i Betlémská hvězda zavěšená nad jesličkami, která měla zvěstovat zrození Spasitele. Pokud se podíváme na tento vánoční symbol očima astronomů, zjistíme, že zatím nedokážeme přesně odpovědět na otázku, co tedy vlastně mohla být ona hvězda na východě, o níž hovoří Matoušovo evangelium.

Rozhodně můžeme říci, že to nebyla kometa, která bývá tak často nad betlémy zobrazována. Jednak komety nikdy neměly „dobrou pověst“. Byly považovány za posly špatných zpráv, válek, epidemií cholery a moru. A pak také komety byly už v těch dobách sledovány, a žádná jasná kometa v období předpokládaného narození Ježíše Krista na obloze pozorovatelná nebyla.

Dnes už také docela dobře víme, kdy a jak se kometa nad zobrazením scény Ježíšova narození dostala. Může za to italský malíř Giotto di Bondone, který se počátkem čtrnáctého století při

tvorbě fresky Klanění tří králů v padovské kapli nechal nespíš inspirovat svým zážitkem z návratu jasné (Halleyovy) komety v roce 1301.

Kometu jsme tedy vyloučili.

Stejně dobře můžeme ze seznamu možných kandidátů vyřadit i náhlé vzplanutí některé z hvězd v podobě supernovy. Tato událost by také jistě neunikla pozornosti starověkých astrono-

mů a našly by se po ní stopy v jejich záznamech.

Asi nejsprávnější vysvětlení navrhl již Johannes Kepler, slavný astronom rudolfínské doby. Ten v prosinci roku 1603 pozoroval na obloze konjunkci, tedy těsné úhlové přiblížení dvou velkých planet Jupiteru a Saturnu. Napadlo ho zpětně počítat, zda v období kolem počátku našeho letopočtu také nenastalo takové postavení planet. Zjistil, že právě v době Ježíšova narození došlo k velké konjunkci, kdy se setkání Jupiteru se Saturnem opakovalo zhruba během půl roku třikrát za sebou. Taková událost jistě nemohla uniknout babylonským hvězdoporcům a možná právě ona přivedla tři mudrce nebo snad krále k místu Ježíšova narození.

Ať už to s tou Betlémskou hvězdou bylo jakkoliv, chci vám nejen za sebe, ale i za celou Hvězdárnu Vsetín popřát krásné prožití svátků vánočních a hodně zdraví, štěstí a úspěchů v nadcházejícím roce 2013.

Ing. Martin Leskovjan,
Hvězdárna Vsetín

Giotto di Bondone – Klanění tří králů. Zdroj: Wikipedie